

Handläggare
Anna Lindskog
Telefon: 08-508 25 248

Till
Socialnämnden
2019-03-19

Betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk

Svar på remiss från Kommunstyrelsen dnr: KS 2019/286

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Veronica Wolgast
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat rubricerad remiss till socialnämnden för besvarande.

I betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83) lämnas sju utvecklingsförslag. Förslagen innebär bland annat statligt reglerade grundkrav på utbildning och praktik, att staten för register över auktoriserade tolkar, en ny tolklag införs som innebär att barntolkning förbjuds samt att regelverket, kvalitetssäkring och tillsyn av tolkar och förmedlingsorgan utvecklas. Vidare lyfts behov av att offentlig sektor samverkar och använder befintliga tolkresurser mer flexibelt (exempelvis mellan kommun och landsting) och att tolkyrket professionaliseras.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak bakom förslagen som lämnas i utredningen men vill särskilt framhålla vikten av att förbud mot barntolkning och undantag därifrån måste skrivas på ett sätt så att det inte riskerar att medföra att akuta stödinsatser fördröjs i avvaktan på att lämplig tolk kan anlitas.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 19 oktober 2017 (dir. 2017:104) att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av samhällets behov av och tillgång till tolkar. Uppdraget omfattade också att lämna förslag på ett flexibelt, rättssäkert och effektivt system för att samhällets nuvarande och framtida behov av tolktjänster i talade språk skulle tillgodoses.

Utredningen, som antagit namnet Tolkutredningen, har lämnat sitt betänkande Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (2018:83) och deras uppdrag är därmed avslutat.

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Socialförvaltningen träffade tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen och stadsledningskontoret företrädare för Tolkutredningen i september 2018. Medarbetarna i Tolkutredningen var bland annat intresserade av att träffa staden utifrån socialförvaltningens svar på Liberalernas motion (2016:73, SoN dnr 1.7.1-513/2016) om ett samlat grepp kring stadens arbete med tolkning.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 13 mars 2019. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 14 mars 2019.

Ärendet

Stat, kommuner och landsting upplever sedan några år ett ökande behov av tolktjänster, en fråga av betydelse inte enbart för offentlig sektors effektivitet och patient- och rättssäkerheten, utan även för samhällets mer övergripande integrationspolitik och utveckling.

Samhällets behov av tolktjänster har utretts vid ett flertal tillfällen under en lång följd av år. Problembilden har varit likartad och har åter aktualiserats som en följd av ökningen av antalet asylsökande under 2015–2016. Problembilden har

sammanfattningsvis gällt hur tillgängligheten till tolktjänster av hög kvalitet kan ökas, för att kunna möta förvaltningslagens krav på tolk, när sådan behövs.

Tolkyrket är krävande, men flertalet tolkar saknar ändå såväl auktorisation som tolkutbildning, eftersom det hittills varit möjligt att ändå arbeta som tolk.

Kommuner och landsting bedöms årligen svara för närmare två tredjedelar eller drygt en miljard kronor av de offentligt finansierade tolktjänsterna i landet.

Utredningen anser att följande förslag bör genomföras inom en femårsperiod för att tillförsäkra tillräcklig kvalitet och tillgång på tolkning och tolkar:

- Staten finansierar färre utbildningsvägar till tolk, men ökar den samlade kapaciteten. Volym och inriktning samordnas i förhållande till statens auktorisation av tolkar, med grundkrav på utbildning och praktik.
- Staten för register över auktoriserade och utbildade tolkar. Det utgör bas för framtida tolktjänster inom offentlig sektor.
- En ny tolklag införs, barntolkning förbjuds och ersätts med professionella tolkar. Regelverk, kvalitetssäkring och tillsyn utvecklas gentemot tolkar och förmedlingsorgan.
- Offentlig sektor planerar långsiktigt, samverkar, koordinerar och använder befintliga tolkresurser mer flexibelt och effektivt. En ökande andel av resurserna används för att finansiera kärnverksamheten i tolkningen, dvs. tolktjänster.
- Kvalitetssäkrade och registrerade tolkar erbjuds uppdrag i staten genom statens beställarsamordning. Myndighetskrav möts av kvalitet i levererade tjänster.
- Staten och offentlig sektor bygger vid behov upp egna tolkresurser eller avtalar om garanterade tjänster. Den offentliga kostnadsökningen hålls tillbaka men kvalitet och samhällsnytta ökar.
- Tolkyrket värderas och professionaliseras, vilket på sikt även leder till mer traditionella partsförhållanden, förbättrad arbetsmiljö, högre sysselsättningsgrad och stabilare situation på arbetsmarknaden för tolkar.

I ärendet lyfts särskilt att kommuner och landsting bör öka sin samverkan kring försörjning av tolkar i talade språk. Enligt utredaren finns det stora samhällsvinster att hämta i en ökad samordning och effektivisering. Ansvaret för detta ligger på

kommun och landsting då staten endast till viss del kan stimulera eller reglera ett sådant samarbete.

Utvecklingen av ny teknik kommer få avgörande betydelse för tolkarkets framtida utveckling. Digitalt förvaltade terminologidatabaser i olika språk utgör redan nu en värdefull resurs för såväl tolkar som översättare. I ärendet föreslås att Institutet för språk och folkminnen samt Språkrådet får i uppdrag att utveckla en modell för samverkan och utveckling av flerspråkig terminologi som grund för tolkning och översättning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen som lämnas i utredningen. Förvaltningen noterar även med glädje att flera av de synpunkter som staden lämnade till Tolkutredningen i september 2018 har behandlats i ärendet, så som exempelvis:

- Brist på tillgång till tolkar och lämpliga utbildningar
- Kvalitetsbrist gällande tolkteknik och tolketik samt problem med icke auktoriserade tolkar.
- Behov av utveckling kring tekniska förutsättningar för distanstolkning eller appar för snabb översättning.

Förvaltningen delar utredningens bild av att det råder stor brist på auktoriserade och utbildade tolkar samtidigt som behovet av tolkar har ökat. Ett tydligare grepp om arbetet med tolkning inom Stockholms stad kräver samlade åtgärder från statlig sida. Åtgärder som resulterar i att fler auktoriserade tolkar utbildas på rätt sätt, så som föreslås i utredningen, skulle ge staden förutsättningar att oftare kunna använda tolkar med rätt kompetens.

När det gäller förbud mot barntolkning ställer sig förvaltningen bakom förslaget då utredningar i Sverige och våra grannländer tyder på att barntolkning i huvudsak ger negativa effekter och är fortsatt utbredd inom offentliga verksamheter. Av utredningen framgår att undantag från förbudet kan göras vid risk för allvarlig skada eller dödsfall. Förvaltningen vill särskilt framhålla vikten av att möjligheten till undantag blir tydlig så att utredningar som rör våld eller annan allvarlig utsatthet inte riskerar att bli fördröjda i väntan på att auktoriserad tolka ska kunna bokas.

Förvaltningen föreslår slutligen att socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk, SOU 2018:83